

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна дар мавзуи «Асосҳои педагогии ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ)

Низоми таълиму тарбия ва афкори педагогии миллии муосир, ки тарбияи шаҳрвандони ояндаро ба зимма гирифтааст, бояд ҷомеа, аз ҷумла насли наврасро бо арзишҳои моддию маънавӣ, назарияҳои пешқадам ва сарчашмаҳои нодир, мероси адибону олимони бузург шинос созад. Ҳадафи асосӣ тарбияи инсонӣ комил, рушди неқӯаҳволии он, муҳайё намудани шароити коркарди механизмҳои муассири татбиқи барномаҳои рафтори иҷтимоӣ мебошад.

Унвонҷӯ Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна дар кори таҳқиқотии худ ба яке аз масъалаҳои мубрам тавачҷуҳ намуда, ба ташаккули ҷаҳонбинии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ дар муассисаҳои таълимии Тоҷикистон пажӯҳиш намудааст. Муҳаққик Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна ба мавзуи «Асосҳои педагогии ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ» кори таҳқиқотӣ гузаронида, масъалаи мазкурро ба таври муфассал таҳқиқ намудааст.

Ҳадафи таҳқиқот таҳқиқи ҷанбаҳои педагогӣ ва методологии раванди ташаккули ҷаҳонбинии миллии наврасон мавриди истифодаи педагогикаи халқӣ дар фаъолияти беруназтаълимӣ мебошад.

Муаллиф дар коркарди рисолаи илмии худ аз сарчашмаҳои фаровони илмиву адабӣ ва махсусан таърихӣ истифода намуда, дар асоси хулосаҳои дақиқи илмӣ нақши назариву амалии мавзуи мавриди таҳқиқро мавриди истифодаи педагогикаи халқӣ дар фаъолияти беруназтаълимӣ муфассал баён намуда, навгониҳои арзиши баланди илмидоштаро пешниҳод намудааст.

Қобили қайд аст, ки андешаҳои назарии муаллиф дар пойгоҳи озмоишҳои педагогӣ мавриди омӯзишу санҷиш қарор гирифта, натиҷаҳои бадастомада мунсифона мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст ва хулосаҳои амиқи ҳаматарафа санҷидашудаву исботшуда ба даст омадааст, ки эътимоди таҳқиқотро тақвият додааст.

Рисолаи мазкур, аз муқаддима, ду боб, хулосаи бобҳо, хулосаи умумӣ, феҳристи адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат аст.

Муаллифи рисола дар муқаддима муҳимияти мавзуи рисоларо асоснок намуда, объект, предмет, мақсад, вазифа ва фарзияи таҳқиқот муайян карда, навовари илмӣ, аҳамияти назариявӣ амалӣ муайян ва маълумоти зарурӣ дар бораи санҷидани дурустии натиҷаҳои таҳқиқот оварда, коркарду татбиқи натиҷаҳои корро мулоҳизаронӣ кардааст.

Боби якуми диссертатсия “Асосҳои назариявӣ-амалии ташаккули худшиносии миллии наврасон” номгузорӣ гардида, дар зербоби якум “Масъалаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар адабиёти психологӣ-педагогӣ ва методӣ” таҳлил гардида, дар асоси дастовардҳои педагогикаи муосири тоҷик ва бо назардошти ақидаҳои педагогии ниёгон “Консепсияи миллии тарбияи Ҷумҳурии Тоҷикистон” таҳия шудааст, ки дар он тарбияи миллии мардум бори аввал ба таври консепсионӣ гузошта шуда, дарк ва ифтихори миллии шаҳрвандон боло гирифта, афкори умум ба амал меояд.

Тарбияи миллии дар шаҳрванд сифатҳои баланди ахлоқӣ, хувияти миллии, инсондӯстӣ, озодандешӣ, мавқеи шаҳрвандӣ, ташаббускорӣ ва амсоли инро ташаккул медиҳад. Чунин шаҳрванд қодир аст, ки дар пояи манфиатҳои миллии фаъолият намояд, нисбати зухуроти манфии ҷомеа аз лиҳози танқидӣ назар кунад, Ватани хешро дӯст дорад ва манфиатҳои онро ҳимоя намояд, ҳамчун соҳиби тафаккури миллии ва посдори тамаддуни миллии дар пешрафти ҷомеа саҳмгузор бошад.

Дар зербоби дуюм «Педагогикаи халқӣ ҳамчун заминаи тарбияи маънавию ахлоқӣ ва худшиносии наврасон» масъалаи ташаккули тарбияи маънавию ахлоқии насли наврас дар педагогикаи халқӣ таҳлил гардидааст.

Дар фасли сеюм “Роҳу усулҳои ташаккули худшиносии миллии наврасон мавриди истифода аз арзишҳои миллии халқи тоҷик” ибраз гардидааст, ки дар ҷомеаи кунунӣ дониш, маҳорат ва малака барои фаъолияти инсон ва барои мавқеи устувор пайдо кардан дар ҷомеа зарур мебошанд.

Боби дуюми диссертатсия «Технологияи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ» ба қорҳои таҷрибавӣ бахшида шудааст, ки дар асоси он барномаи «Барномаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ берун аз фаъолияти таълимӣ» коркард гардида, ба амал бароварда мешавад.

Дар зербоби якум «Вазъи масъалаи ташаккули худшиносии миллии наврасон дар замони муосир» номгузорӣ гардидааст, масъалаи тарбияи наврасон дар Тоҷикистон паҳлӯҳои мухталиф дошта, аз ҷониби олимону таҳлилгарон равандҳои фикрӣ ва фарҳангии муҳити онҳо ба таври алоҳида омӯхта мешавад, ки иҷрои ин амал барои шинохти

зарфиятҳои мавҷуда ва таҳдиду хатарҳои муосир имкони фарохеро ба миён меорад.

Дар зербоби дуюм «Қорҳои таҳқиқотӣ-озмоишии раванди худшиносии миллии наврасон дар асоси педагогикаи халқӣ» баргузориҳои қорҳои озмоишӣ, мақсад ва вазифаҳои марҳилаҳо, роҳҳо ва усулҳои гузаронидани қорҳои таҷрибавӣ тавсиф карда шудаанд.

Зербоби сеюми боби дуюм «Таҳияи барнома ва самаранокии истифодаи он дар худшиносии миллии наврасон» номгузори шуда, бо назардошти гуфтаҳои боло дар марҳилаи ташаккули омӯзиш дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №№ 10,1-и ноҳияи Восеъ, №21-и шаҳри Кӯлоб ва №№35,36-и шаҳри Душанбе «Барномаи ташаккули худшиносии миллии тавассути педагогикаи халқӣ дар фаъолияти беруназаълимӣ» мавриди таърифи қарор ёфтааст.

Унвонҷӯ таъкид мекунад, ки дар самти маърифатнокию ҷаҳонбинӣ наврасон худшиносии миллии, ифтихори ватандорӣ ва масъулияти шаҳрвандии онҳоро баланд бардоштан лозим аст. Дар ин ҷода ба барномаи таълимии муассисаи таълимӣ бештар дохил намудани асосҳои миллии таълиму тарбия мавқеи баланд дорад. Дар ин қор бояд муҳити таълимии мукаммал, ки фаъолияти ҷорӣ таълимӣ, берун аз синфӣ ва берун аз муассисаи таълимиро дар бар гирифта, хусусиятҳои таърихӣ-фарҳангӣ, этникӣ ва минтақавиро дорад, ташаккул дода шавад.

Бояд гуфт, ки автореферат аз ҷиҳати масъалагузори, ҳалли масоили марбут ба тарбияи ҷамъиятии хонандагон банду баст ва ҳулосаҳои амиқи илмӣ пухта қор карда шудааст.

1. Хуб мешуд, роҳу усулҳои ташаккули худшиносии миллии наврасон тибқи «Барномаи ташаккули худшиносии миллии наврасон тавассути педагогикаи халқӣ дар фаъолияти беруназаълимӣ» бо мисолҳои мушаххас нишон дода мешуд.

2. Дар автореферат ғалатҳои имлоӣ, услубӣ ва техникӣ мавҷуданд, ки таҳрири ислоҳ меҳоянд.

Дар умум, автореферати диссертатсияи Ризоева Нигинамо Маҳмадуллоевна ба талаботи Низомномаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии ҷопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи

